Ἐδαπανήθησαν ἐν Θορικῷ μὲν 3,922,30, ἐν Βραυρῶνι δὲ καὶ Πρασιαῖς δραχ. 326,35. Ἐν τοῖς τρισὶ τόποις ὁμοῦ δραχ. 4,248,65.

*Ἐν Θήβαις*, ἐπιστατοῦντος τοῦ φιλαρχαίου δικηγόρου Εὐστρ. Καλόπαιδος, ἄνευ ἀμοιβῆς χρηματικῆς, ὡς καὶ πρότερον. Ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ ἡ ἐπιδοθεῖσα εἰς τὸ Προεδρεῖον, ἔχει ὧδε·

*Κύριε Πρόεδρε*,

Κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 378 τῆς 30 Νοεμβρίου 1892 ὑμέτερον ἔγγραφον, μεθ' οὗ μοὶ ἀπεστείλατε τὰς κατὰ τὸ 1892 δαπανηθείσας εἰς σκαφὰς δραχ. 323 καὶ 50/00, ἐξηκολούθησα τὰς σκαφικὰς ἐρεύνας. Καὶ πρῶτον εἰς τὸ παρὰ τὸν οἰκοδομηθησόμενον σιδηροδρομικὸν σταθμὸν μέρος, ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ὁποίου ἀπεκάλυψε θεμέλια τοίχου ἐξ ἁπλῆς σειρᾶς κανονικῶν καὶ ἰσοϋψῶν ὀγκολίθων, πλάτους 80 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, τεθειμένων κατὰ μῆκος ἐπὶ μικρὸν λελαξευμένου βραχώδους ἐδάφους, χωροῦντος ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς εὐθέως ἐπὶ 32 μέτρα· καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν ἄδηλον ἐπὶ πόσον ἔτι ἐχώρει, διότι ἐλλείπουσιν οἱ λίθοι, πρὸς δυσμὰς δὲ σχηματίζων γωνίαν μικρὸν ἀμβλεῖαν στρέφει πρὸς νότον καὶ χωρεῖ κατὰ τὸ αὐτὸ πάχος καὶ ὕψος σχεδὸν εὐθέως καί πως τοξοειδῶς, ἐπὶ δέκα μέτρα, μεθ' ἃ ἀνευρέθη φρέαρ ἐσκαμμένον ἐν τῷ βράχῳ καὶ πλῆρες χώματος, ὅμοια τῷ ὁποίῳ τρία ἄλλα, βάθους 8—10 μέτρων, κενά, εἶχεν ἀποκαλύψει ὀλίγον ἀπωτέρω πρὸς νότον ἡ παρὰ τῆς Ἑταιρίας τοῦ Σιδηροδρόμου πρὸ πολλοῦ γενομένη ἐκχωμάτωσις. Τὸ κτίριον αὐτὸ ἐμμένω νομίζων, ὡς περιέγραφον Ὑμῖν, ὅτι ἀπετέλει μέρος τῆς βάσεως στοᾶς τινος τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀγορᾷ, πιθανώτατα ἡμικυκλίου. Μετὰ δὲ τὴν σκαφὴν ταύτην, ἣν ἀτυχῶς ἕνεκα τῆς παρεμπιπτούσης ὁδοῦ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐπεκτείνω πρὸς νότον, ἀνέσκαψα ἱκανὸν μέρος ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς τῶν τειχῶν τοῦ ἀρχαίου περιβόλου μικρὸν πρὸς δυσμὰς τῆς νῦν κοίτης τοῦ Ἰσμηνοῦ. Ἡ πλευρὰ αὕτη διέρχεται εἰς τὸ μέρος αὐτὸ 115 μέτρα ἀκριβῶς πρὸς βορρᾶν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὰ δὲ τείχη

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 10:52:24 EEST - 3.149.250.17

αὐτῆς ἀνευρέθησαν εἰς βάθος μέτρου ἔχοντα πάχος τριῶν καὶ ἡμίσεος μέτρων καὶ ἀποτελούμενα ἐξ ὀγκωδεστάτων, κανονικῶν καὶ σκληρῶν λίθων, οἵτινες εἰς τὸ μέρος αὐτὸ εἶναι αὐτοὶ οἱ θεμέλιοι τεθειμένοι ἐπὶ λελαξευμένου βραχώδους ἐδάφους· τὸ μέρος δ' αὐτό, 15 περίπου μέτρων μήκους, ἑκατέρωθεν μέχρι τοῦ βραχώδους ἐδάφους σκαφὲν ἠναγκάσθην νὰ ἐπιχώσω μετ' οὐ πολύ, ἅτε κείμενον ἐν κήπῳ ἰδιοκτήτῳ, οὗ ἐπέκειτο ἡ καλλιέργεια. Ἀνέσκαψα δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰσμηνοῦ διερχόμενον τμῆμα τῆς αὐτῆς πλευρᾶς, ὅπερ φαίνεται βαθύτερον καὶ πολλῷ πλατύτερον τοῦ πρώτου, διότι ἴσως ἵστατο ἐκεῖ πύργος ἢ ἐσχηματίζετο στροφὴ τοῦ τείχους· καὶ τὸ μέρος δ' αὐτὸ ἐκαλύφθη κατόπιν ὑπὸ ἄμμου μετὰ πολυομβρίαν. Ἀνασκάψας εἶτα περὶ τὰ δέκα μέτρα πλησίον καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ Ἰσμηνοῦ ἀνεῦρον τὸ διὰ τεμαχίων κεράμων ἐστρωμένον καὶ κονιατὸν ἔδαφος δωματίου χωροῦντος ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον περὶ τὰ τρία μέτρα, ἐν ᾧ εἶναι κεχωσμένος παχὺς ἐκ σκληροῦ λίθου κύλινδρος, ὡς σπόνδυλος στύλου, διαμέτρου μὲν 80 ἑκατοστῶν, ἐξέχων δὲ τοῦ ἐδάφους 50 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, οὗτινος ἡ ἄνω ἐπιφάνεια φέρει ἐν τῷ κέντρῳ τετράγωνον κοιλότητα πλάτους καὶ βάθους 15 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου· πιθανῶς ἦτο ἐκεῖ μυλὼν ἢ ἐλαιοτριβεῖον. Δὲν ἠρεύνησα δὲ εἰσέτι καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ δωματίου, ἵνα μὴ καταστρέψω τὴν ἐπ' αὐτοῦ διερχομένην κοινοτάτην ἀγροτικὴν καὶ ἁμαξιτὸν ὁδόν. Εἶτα χωρῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰσμηνοῦ ἠρεύνησα διάφορα σποράδην σημεῖα, ὅπου μοὶ ἐπετρέπετο ἡ σκαφὴ ἄνευ βλάβης κτημάτων καλλιεργημένων, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς συνεχείας τῆς γραμμῆς τοῦ περιβόλου καὶ τῆς πρὸς νότον στροφῆς αὐτῆς· ἕνεκα δὲ τοῦ πρανοῦς τοῦ ἐδάφους ὑπάρχει βαθὺ ἐπίχωμα καὶ τὰ τείχη ἐνιαχοῦ ἀνευρίσκονται τρία ὑπὸ τὸ ἔδαφος μέτρα.

Μετὰ δὲ τὰ ἀνωτέρω μέρη καὶ μετὰ μείζονος ἐπιμονῆς ἀνέσκαψα εὐρύτατον χῶρον (περὶ τὰ 25 μέτρα κατὰ μῆκος καὶ περὶ τὰ 15 κατὰ πλάτος) μέχρις αὐτοῦ τοῦ βραχώδους ἐδάφους καὶ εἰς βάθος πολλαχοῦ ὑπὲρ τὰ τρία μέτρα, ἐκ τοῦ νοτιοανατολικοῦ ἄκρου τοῦ περιβόλου, ἔνθα, ὡς ἔγραφον Ὑμῖν κατὰ τὸ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 10:52:24 EEST - 3.149.250.17

παρελθὸν ἔτος, πρὸ πολλοῦ πέπεισμαι ὅτι ἵσταντο αἱ Ὁμολωΐδες πύλαι. Εὐτυχῶς δὲ ἡ σκαφή, καίπερ ἀτελὴς εἰσέτι καὶ μέχρι τοῦδε σχεδὸν τὰ πάντα κατεστραμμένα δεικνύουσα, οὐχ ἧττον κυροῖ τὴν περὶ τῆς θέσεως τῶν πυλῶν αὐτῶν πεποίθησίν μου.

Τῆς σκαφῆς ταύτης ἠρξάμην ἀπὸ τοῦ πρὸς ἕω χθαμαλωτέρου καὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους χωρῶν βορειοδυτικῶς καὶ ἀποκομίζων διὰ χειραμαξίων τὰ ἀνασκαπτόμενα χώματα καὶ πολλὰ συντρίμματα λίθων εἰς τὰς πρὸς ἀνατολὰς καὶ νότον κλιτύας. Καὶ πρῶτον ἀπεκαλύφθη συνεχὲς στρῶμα βραχῶδες, πλάτους 5 μέτρων, καθέτως καὶ εἰς βάθος ἑκατέρωθεν λελαξευμένον, ὁμαλῶς δὲ καὶ ἐπιεικῶς ἀνιὸν βορειοδυτικῶς, οἷα ἀνάντης καὶ εὐθεῖα πρὸς τὸν περίβολον ὁδός, ἐπὶ 15 μέτρα διῆκον, πρὸς δὲ τὸ τέρμα ἡμιόλιον μέτρου ἐξέχον τοῦ λοιποῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ δὲ τὸ μὲν πεντάμετρον πλάτος τελευτᾷ, τὸ δὲ βραχῶδες στρῶμα ἐξακολουθεῖ συνεχές, καθέτως καὶ ἰσοβαθῶς λελαξευμένον καὶ ὑπὸ ὀρθὰς γωνίας ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐκτεινόμενον εὐθέως, ἐπιεικῶς δὲ καὶ ὁμαλῶς ἀνερχόμενον μὲν πρὸς νότον, κατερχόμενον δὲ πρὸς βορρᾶν, καὶ οἱονεὶ ἀποτελοῦν τὰς βάσεις ἢ ἀνάλημμα τοῦ περιβόλου. Εἶτα δὲ βαθμηδὸν πρὸς τὰ ἔνδον χωρούσης τῆς σκαφῆς ἀπεκαλύφθησαν πρὸς νότον μὲν οὐδὲν ἄλλο ἢ συντρίμματα κανονικῶν ὀγκολίθων ἀτάκτως ἐρριμμένων ἐπὶ τοῦ βραχώδους, ὁμαλῶς λελαξευμένου καὶ ἠρέμα νοτιοδυτικῶς ἀνιόντος ἐδάφους· ἐνδοτέρω δὲ καὶ ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ ἔδαφος βραχῶδες, κανονικῶς λελαξευμένον κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ οἱονεὶ πρὸς θεμελίωσιν, ὀγκόλιθοι κανονικοὶ ἐκ τῶν τειχῶν ἀτάκτως ἐριμμένοι, οἱ πλεῖστοι δὲ καὶ τεθραυσμένοι καὶ τεμάχια μεγάλων κεράμων. Πρὸς βορρᾶν δὲ ἐκτὸς μὲν τοῦ λελαξευμένου βράχου ἀτάκτως ἐκεῖσε ἐρριμμένοι τρεῖς μεγάλοι, ἰσοπαχεῖς, εὔθρυπτοι καὶ κυρτῶς λελαξευμένοι λίθοι, ἀνήκοντες βεβαίως εἰς τὰς ἀψίδας τῶν πυλῶν· ἐντὸς δὲ πρὸς μὲν τὸ ἄκρον καὶ περὶ τὰ δέκα μέτρα βορειότερον τῆς ὁδοῦ, φρέαρ κανονικῶς ἐν τῷ βράχῳ ἐσκαμμένον, περὶ τὰ 7 μέτρα βαθύ, κενοῦ ὑπογείου ὑδραγωγείου χωροῦντος βορειοδυτικῶς. Ἐσωτέρω δὲ καὶ πρὸς δυσμὰς περὶ τὰ ἑπτὰ μέτρα, ὑπὸ σωροὺς ἀτάκτως ἐρριμμένων κανονικῶν ὀγκολίθων, τῶν

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 10:52:24 EEST - 3.149.250.17

πλείστων τεθραυσμένων καὶ εἰς βάθος περὶ τὰ τρία μέτρα ἐπὶ βραχώδους ἐδάφους ἐξωμαλισμένου μέγα κυκλοειδὲς λάξευμα, μήπω ὅλον ἀνασκαφέν, βάθους μέχρις ἡμίσεος καὶ πλάτους ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου, ἐν ᾧ πιθανώτατα ἐθεμελιοῦτο κυκλικῶς ὁ ἕτερος τῶν πυλῶν πύργος, τεμάχια παχειῶν κεράμων κιτρίνῃ κεχρωματισμένων βαφῇ, πρὸς δὲ τρεῖς ἥλοι καὶ δύο τεμάχια σκληρῶν λίθων ἐκ παραστάδων βεβαίως τῶν πυλῶν καὶ ταῦτα διότι φέρουσιν ἐντομὰς καὶ κοιλότητας τῶν ἐλλειπόντων στροφέων.

Ἐκ τῆς ἄχρι τοῦδε γενομένης ἐκεῖσε σκαφῆς καὶ τῶν εὑρεθέντων λίθων οὐδεμία μὲν ἀπομένει ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐκεῖ στάσεως τῶν πυλῶν· ἐκ δὲ τῆς ἀταξίας καὶ τῶν θέσεων ἐν αἷς ἀνευρίσκονται οἱ λίθοι καὶ τὰ περιβάλλοντα αὐτοὺς στρώματα χωμάτων τε καὶ συντριμμάτων ἀναμίξ, φαίνεται πρῶτον μὲν ὅτι οὗτοι ἐρρίφθησαν ἐκεῖ ἀποκιλυνδηθέντες ἐκ τοῦ μικρὸν (δύο ἢ τρία τὸ πολὺ μέτρα) ἐσωτέρω πρὸς δυσμὰς καὶ ἀσκάφου ἔτι μέρους, ὑφ' ὃ καλύπτονται ἔτι αἱ βάσεις τῶν τε πυλῶν καὶ τῶν τειχῶν, εἶτα δὲ ὅτι μετὰ τὰς πρώτας καταστροφὰς καὶ τὸ μέρος αὐτὸ ἀνεσκάφη καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκεῖ ἐρριμένων λίθων καὶ μάλιστα οἱ στερεώτεροι καὶ εὐχρηστότεροι ἀφῃρέθησαν κατὰ καιρούς, πολλοὶ δὲ δυσμετακόμιστοι, ἐν οἷς καί τινες εἰς τόξα ἀνήκοντες, ἐθραύσθησαν.

Ἐν ἀρχῇ τῆς εἰς τὸ μέρος αὐτὸ σκαφῆς καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ μετ' αὐτὴν ἑκατέρωθεν ἐξακολουθοῦντος λελαξευμένου βραχώδους ἐδάφους, ἤλπιζον ὅτι τὰς βάσεις τῶν πυλῶν ἤθελον ἀνεύρει ἐνδοτέρω μὲν πάντοτε, πλὴν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ χωρῶν· διὸ καὶ πρῶτον τοιαύτην εἶχε φορὰν ἡ σκαφὴ μέχρι τῆς βραχώδους βάσεως· εἶτα δὲ ἐτράπη ἀριστερᾷ πρὸς νότον καὶ τελευταῖον δεξιᾷ πρὸς βορρᾶν καὶ πολὺ βαθύτερον καὶ εὐρύτερον, ὅπου ἀνεῦρον καὶ τὸ μήπω ὅλον ἀνασκαφὲν εὐρὺ κυκλοειδὲς λάξευμα· διὸ καὶ ἀνεσκάφη εὐρύτερος τοῦ ἀρχῆθεν ὑπολογισθέντος χῶρος μέχρι τοῦ βραχώδους ἐδάφους, ἡ δὲ ἐργασία ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς πέμπτης ὑπερμεσοῦντος, διότι καὶ ὁ καιρὸς ἔτυχεν ἕως τότε εὐνοϊκὸς καὶ εὐκαιρία μοὶ ἐδόθη· τούτων δ' ἕνεκα καὶ τοῦ ζήλου τῆς ἀνευρέ-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 10:52:24 EEST - 3.149.250.17

σεως τῶν πυλῶν αὐξομένου καὶ αἱ δαπάναι ὑπερέβησαν τὸ διπλάσιον τῆς παρ' ἐμοὶ προκαταβολῆς.

Ἐν τέλει παρακαλῶ θερμῶς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ἵνα εὐαρεστούμενον ἐγκρίνῃ μὲν τὴν ἐπὶ πλέον τῆς προκαταβολῆς γενομένην δαπάνην, ἐξακολουθήσῃ δὲ τὰς ἐνταῦθα σκαφικὰς ἐρεύνας, καὶ κυρίως συμπληρώσῃ τὰς τοῦ τελευταίου μέρους πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν βάσεων τῶν πυλῶν.

Ἐν Θήβαις, τῇ 16 Δεκεμβρίου 1893.

ΕΥΣΤ. ΚΑΛΟΠΑΙΣ

Ἐδαπανήθησαν δραχ. 633,35.

Τέλη Μαΐου τοῦ 1893 ἐλήφθη ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου, ἣν ἤτησεν ἡ Ἑταιρία ἵνα δι' ἀνασκαφῆς ἐξετάσῃ τὴν κοίτην τοῦ *Ἰλισσοῦ* κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην κοινῶς Καλλιῤῥόην, δηλ. ὑπὸ τὸν ἐκεῖ ἀποτόμως καταπίπτοντα βράχον καὶ κάτωθεν τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς ἁγίας Φωτεινῆς. Τοῦ ἔργου τούτου, ἐφορευούσης καὶ ἐπιτροπῆς ἐκ συμβούλων, ἐπεστάτησεν ἰδίως ὁ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρίας διατελῶν Ἀ. Σκιᾶς, ὅστις συνέταξεν ἔκθεσιν (1).

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δρ. 8,576,90.

*Ἐπισκευὴ* ἀρχαίου μνημείου, κριθεῖσα πρὸ πολλοῦ ἀναγκαία, ἐξετελέσθη τὸ ἔτος τοῦτο· ἐστερεώθη τοῦ ἐν *Μυκήναις* λεγομένου τάφου τῆς Κλυταιμήστρας τὸ θύρωμα ἀσφαλῶς, κατὰ σχέδιον ἐκπονηθὲν ὑπὸ τοῦ νομομηχανικοῦ Ἀργολίδος Α. Πετσάλη, δαπανηθεισῶν εἰς τὸ ἔργον δρ. 2,507,15, ἐν ᾧ ποσῷ συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα τὰ γενόμενα διὰ μεταβάσεις ἐκεῖσε τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Μούσῃ καὶ ἐπιτροπῶν ἐκ τοῦ Συμβουλίου πρὸς ἐπιθεώρησιν. Ἐν τούτῳ τῷ ἔτει ἐπληρώθη καὶ ἡ τελευταία δό-

(1) Ἀντὶ τῆς ἐν τῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων ἀναγνωσθείσης συντόμου ἐκθέσεως δημοσιεύεται ἑτέρα διεξοδικωτέρα ἐν τέλει τοῦ παρόντος τεύχους.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 10:52:24 EEST - 3.149.250.17